

*Ба Шурои диссертационии 6D.KOA-017-и назди Институти
иқтисодиёт ва демографияи Академияи миллии илмҳои
Тоҷикистон, (суроғайи 734024, Ҷумҳурии Тоҷикистон, шаҳри
Душанбе, кӯчаи С.Айнӣ 44)*

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Раҳмон Юсуф Азим дар мавзуи «Такмили механизми идоракунии комплекси авиатсионӣ дар шароити муосир», ки барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯи ихтисоси 08.00.06 - Иқтисодиёт ва идоракунии тибқи самтҳои фаъолият (08.00.06.04 – Ташкил ва идоракунии корхонаҳо, низомҳо ва комплексҳо) пешниҳод шудааст.

Дар шароити кунунӣ дар авиатсияи граждании Тоҷикистон, омӯзиши механизми иқтисодии фаъолияти ширкати ҳавопаймой ва идоракунии он бешубҳа муҳим аст. Омӯзиши таҷрибаи хориҷӣ нишон медиҳад, ки бозори хизматрасониҳои комплекси авиатсионӣ аз бемории сироятии COVID-19 саҳт зарар дид. Дар солҳои 2020-2021 нақлиёти ҳавоии кишварҳои Аврупо ва Амрикои Шимолӣ зарари калон диданд.

Мувофиқи таҳлилҳо аз ҷиптаи ду ҷойи нишастии фуруҳташуда яктоаш ба мусофири Осиёгӣ рост меояд. Аз ин рӯ, соли 2023 бозори нақлиёти ҳавоии Ҷумҳурии Мардумии Хитой дубора фаъол гардид ва ин барои ҷоннокшавии фаъолияти дигар ширкатҳо тақон дод. Қариб дар тамоми ширкатҳои истеҳсолкунанда ақибмонӣ, аз он ҷумла, ба ширкатҳои ватанӣ аз рӯи истеҳсолу таҳвили нақлиёт ё қисмҳои эҳтиётии онҳо мушоҳида шуд. Сарфи назар аз коҳиши бесобиқаи нишондиҳандаҳои соҳаи комплекси авиатсионӣ дар тамоми дунё, ширкатҳои бузурги фаромилӣ, ба мисли Boeing, Airbus ва дигарҳо тавонистанд, ки дар як муддати кӯтоҳ дубора фаъолияти худро ҷоннок намоянд. Мувофиқи маълумоти шабакаи интернет, танҳо дар се соли

охир, дар заминаи истифодаи ҳавопаймоҳои кӯҳна ва ба иҷорагирии онҳо дар ҷаҳон зиёда аз 100 ширкати нави боркашонии авиатсионӣ таъсис ёфтанд. Ва асоси чунин муваффақият дар низоми мониторинги қатъии рейтингӣ ҷаҳонии ширкатҳои ҳавопаймоӣ ва устуворгардии вазъии молиявии онҳо мебошад.

Бинобар он, барои баланд бардоштани самаранокии фаъолияти комплекси авиатсионӣ тақмили механизмҳои иқтисодии идоракунии ин низом хеле муҳим мебошад. Муаллиф сабабҳои косташавии нишондиҳандаҳои иқтисодиро дар ширкатҳои авиатсионии миллӣ муайян намудааст: соли 2017 яке аз ширкатҳои миллӣ “Ист Эйр” фаъолияти худро дар Тоҷикистон қатъ кард, аз соли 2021 бошад, ширкати дигари ватанӣ “Тоҷик Эйр” фаъолиятро муваққатан боз доштааст. Сабабҳои асосии чунин вазъият вазнин будани вазъии молиявии ин ширкатҳо, сатҳи ғайриқаноатбахши сохтори идоракунӣ, ба таври кофӣ дарк накардани талаботҳои бозор ва эҳтиёҷоти мизочон буда, ҳамаи ин омилҳо сабаби косташавии ҳиссаи ширкатҳои ватанӣ дар бозори ҳамлу нақли мусофирон буда метавонад. (с.16) Бинобар ин, муаллиф барои тақмили асоснокшудаи идоракунии комплекси авиатсионӣ бо назардошти хусусигардонӣ, азнавсозӣ ва азхудкунии соҳаҳои нави фаъолияти комплекси авиатсионӣ дар доираи барномаи модернизатсиякунонии низоми миллии нақлиёти ҳавоӣ, ироаи тавсияҳои илман асоснок оид ба баровардан аз ҳолати бӯхронӣ ва ҷоннок кардани фаъолияти ширкати миллии “Тоҷик Эйр” ва маҷмуи тавсияҳо оид ба тақмили ҷанбаҳои ҳудудии сиёсати давлатӣ дар комплекси авиатсионӣ тавачҷуҳи ҷиддӣ додааст.

Дар замони муосир дар самти тақмили механизмҳои идоракунӣ ба назар гирифтани принципҳо ва доктринаи иттифоқҳо ё шаклҳои ассотсиатсиявии созмони идоракунӣ нақши калидӣ дорад. Равандҳои интегратсионӣ дар идоракунӣ ба татбиқи самаранокии ҳамаи намудҳои захираҳо (пеш аз ҳама илмию техникаӣ, сармоягузорӣ, молиявӣ) бештар

нигаронида шудаанд, ки боиси пайдоиши шаклҳои гуногуни иттиҳодияҳои амудӣ ва уфуқии ташкилотҳо мегардад.

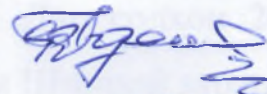
Аммо дар таҳқиқоти диссертатсионӣ масъалаҳои зикршуда (равандҳои интегратсионии альянсҳо ва ғ.) дар сатҳи зарурӣ таҳқиқ нашудааст.

Инчунин, муаллифро зарур буд, ки бештар ба масъалаи бозсохтори (реструктуризатсияи) идоракунии комплекси авиатсионӣ таваҷҷӯҳи ҷиддӣ менамуд.

Аммо эродҳои овардашуда сатҳи назариявию амалии таҳқиқоти диссертатсионии Раҳмон Юсуф Азирро паст намекунад. Қори диссертатсионӣ таҳқиқоти ба итмомрасида буда, дар ҳалли муаммоҳои илмӣ мавзӯи идоракунии комплекси авиатсионӣ дар шароити муосир саҳми намоён мегузорад.

Тақриздиханда:

д.и.и., профессори кафедраи
иқтисоди корхонаҳо ва соҳибкории
Донишгоҳи давлатии молия ва
иқтисоди Тоҷикистон

 - Фақеров Ҳ.Н.

Имзои Ҳ.Н.Фақеров-ро тасдиқ мекунам:
Сардори шуъбаи кадрҳо ва корҳои
махсуси ДДМИТ, н.и.ҳ.

  Шарипов У.А.

Суроға:

744067, ш. Душанбе, кӯчаи Нахимов 64/14

Email: info@tgfeu.tj

www.tgfeu.tj

Тел: +992 37 2310201